

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. III. Non repugnat Augustino doctrina, auâ docetur, dolorem peccati propter gehennæ metum, seu Attritionem, excludere posse omnem peccandi voluntatem, & continere propositum bonæ vitæ, seu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

CONCLUSIO III.

Non repugnat Augustino doctrina, qua docetur, dolorem peccati propter gehennae metum, seu Attritionem, excludere posse omnem peccandi voluntatem, & continere propositum bonae vitae, seu servandi totam legem Dei.

Timoris gehennae multum esse fructum, ostendit ex Divo Augustino Janfenius supra cap. 35. Primus est, quod quamvis a peccato animum non contineat, manum tamen, caeteraque coercet membra, ne in facta prosiliant. Epist. 144. Pana corporis, inquit Augustinus, est non a voluntate peccandi, tamen revocat ab opere peccati. Et lib. 2. contra literas Petilianae cap. 83. Timor panis, est nondum habet delectationem bonae conscientiae, saltem intra claustra cogitationis coercet malam cupiditatem.

Ex hac autem compressione male voluntatis nascitur secundus fructus, scilicet quod impeditur homo, ne peccata delectabilia sapientius perpetrando, catenas concupiscentiae sibi neccat ineluctabiles, juxta illud D. Augustini 8. Confess. c. 5. Ex voluntate perversa facta est libido, & dum servitur libidini, facta est consuetudo, & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas; id est, magna difficultas. Hodie (inquit idem S. Doctor lib. 2. contra Fel. c. 8.) libera voluntate faciunt homines consuetudinem, quam cum fecerint, facile superare non possunt.

Hanc consuetudinem malorum operum tollit, seu impedit timor gehennae. Proinde (inquit Augustinus Epist. 120. c. 18.) praemisus timor in cor nostrum, pellit ibi consuetudinem malorum operum, & servat charitati locum, qua tanquam Dominam veniente, ut illa insidat, abscedit. Hinc nascitur

Tertius fructus, puta, facilitas bene faciendi. Timent quidem (ait Augustinus in Psalm. 127.) sed non amant iustitiam, cum autem per timorem continent se a peccato, fit consuetudo iustitiae, & incipit quod durum erat amari, & dulcescit Deus, & iam incipit homo iuste vivere, propterea non quia timet poenas, sed quia amat aeternitatem.

Quartus & ultimus fructus est, ut dum peccatores vehementer timent poenas, quas Deus transgressoribus legis comminatur, timore pressi, & coarctati ad Dei misericordiam

Y diam

illi non meretur nomen dilectionis simpliciter.

Quod verò Concilium loquatur de dilectione Dei tanquam fontis omnis iustitiae, non excludit quin dilectio illa sit amor benevolentiae, seu amor Dei propter se, sed significat amorem illum debere ferri in Deum ut supernaturalem finem & Auctorem, ille autem potest esse spei & charitatis; sicut amor naturalis, quo Deus diligitur ut Creator, & Auctor naturae, potest esse concupiscentiae, diligendo illam perfectionem Dei sibi, & etiam benevolentiae, diligendo illum in se.

Confirmatur II. quia Concilium eadem sess. can. 3. definit, neminem sine gratia excitante & adjuvante credere, sperare, diligere, poenitere posse, sicut oportet, ut ei iustificacionis gratia conservetur; quibus verbis procul dubio comprehenditur dilectio Dei propter se super omnia, & Poenitentia seu Contritio charitate perfecta: ergo etiam cap. 6.

Responderi posset, ait Quidam, in isto Canone aliquid amplius contineri, quam in cap. 6. idque quia desumptus est verbotenus ex Arauf. II. can. 6. Quare nec in margine sit remissio ad cap. 6. uti fit in aliis Canonibus, in quibus praecise supmatur doctrina capitum.

Fateor, in margine non sit remissio ad cap. 6. sed ad cap. 5. idque quia praecipuum intentum illius Canonis est, definire necessitatem gratiae praevientis & adjuvantis. Interim enumerantur actus dispositivi ad iustificacionem, & nulla est ratio dicendi, quod diversi ab iis actibus, quos Concil. enumeraverat cap. 6. Quod autem additur, illum Canonem esse verbotenus desumptum ex Arauf. II. can. 6. haud facile credit, qui textum inspexerit.

Habes itaque benigne Lector tres diversas interpretationes illius loci Concil. Tridentini, quem Adversarii putant validissimum ad impugnandam nostram doctrinam: elige quam volueris, & citius dixeris, Concilium non adversari nostrae Conclusioni. Si autem a me queritur, an D. Augustinus ei repugnet? Respondeo;

62. Maltus est fructus timoris gehennae. Primus est vocatio ab opere peccati. S. Aug.

63. Secundus impeditio consuetudinis peccandi. S. Aug.

64. Tertius facilitas bene faciendi. S. Aug.

65. Quartus confugium ad Dei misericordiam.

ltem
entur
ver-
quam
ra in-
fecta;
runt,
si, ti-
im de
endit
cessa-
nma-
ulto-
con-
actu
omnia
nteri,
io ibi
m in-
ceni-
onfi-
u ge-
dile-
e est
men-
selli.
BA.
Ac-
mul-
sum-
scri-
88.
Concilium
descriptis
dispositi-
vionem qua
optima est
latii,
extra
t ne-
per-
arius
p. 4.
28.
illa
Occurrunt
oblectati.
tio-
quasi
jam
a di-
seu
illud
mod.
onem
Et
verè
dile-
nor-
tali

diam supplices fugiant, quatenus misso cœlitus adiutorio ad faciendam legem, ab intentata pœna liberentur. *Lex* (inquit Divus Augustinus) *iram* (id est, supplicium) *operatur, ut ad iram evadendam, gratia requiratur.* lib. 2. oper. imperfect. contra Julian. f. 366.

S. Aug.

Conclusio.

Cùm igitur tanti sint fructus timoris gehennæ, meritò Sanctus Augustinus Ser. 18. de verb. Apost. exclamat dicens: *Modò cùm dicis mihi, gehennam timeo, ardere timeo, in æternum puniri timeo, quid dicitur sum? Male times? Vanè times? Non audeo, quandoquidem ipse Dominus ablato timore (mortis corporalis) subiecit timorem (gehennæ) & ait, ubi dixit: Nolite timere eos qui corpus occidunt, & postea non habent quid faciant: sed eum time, qui habet potestatem, & corpus & animam mittere in gehennam ignis, ita dico vobis, hunc time. Cùm ergo Dominus timorem incusserit, & vehementer incusserit, & repetendo verbum, comminationem ingeminaverit, dicitur ego sum, male times ista? Non dicam. Planè time, nihil melius times, nihil est quod magis timere debeas.*

S. Aug.

Luc. 12. v. 4. & 5.

66.

De bonitate & honestate timoris gehennæ non est dubitandum. Trident.

Igitur de bonitate & honestate timoris gehennæ, non est dubitandi locus, nequidquam ringentibus, freudentibus, oblatrantibus hæreticis nostri temporis, quos damnat Concilium Trident. sess. 6. can. 8. *Si quis dixerit, gehenna metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores facere, anathema sit.*

Item sess. 14. can. 5. *Si quis dixerit eam Contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem & detestationem peccatorum, quæ quis recogitat annos suos in amaritudine anime sue, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, seduitatem, amissionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incursum, cum proposito melioris viæ, non esse verum & utilem dolorem, nec preparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam, & magis peccatorem anathema sit.*

67.

Contrarium errorem damnavit Leo X.

Quidni damnaret illum errorem Concilium Trident. quem pridem damnaverat Leo X. in Bulla contra errores Martini Lutheri? Sextus quippe error sequentis erat tenoris: *Contritio quæ paratur per discussionem, collectionem, & detestationem peccatorum, quæ quis recogitat annos suos in amaritudine anime sue, ponderando peccatorum gravitatem, multitudinem, seduitatem, amissionem æternæ beatitudinis, ac æternæ damnationis acquisitionem, hæc Contritio facit hypocritam, immo magis peccatorem.*

& ex ratione naturali reprobatur.

Non sic Martine, non sic. Nonne lumen naturale evidentissimè demonstrat, bonum & honestum esse, immo sanctum, ex amore proximi velle ipsum liberare à gravissimis doloribus, quos patitur? Si sanctum est ipsum

liberare; quidni sanctum sit, timere & cavere, ne isti dolores proximo obveniant? Objectum bonum est, scilicet carentia dolorum; & aliunde non admittetur aliqua inordinatio, ut suppono: ergo &c.

Quod si bonum, honestum, ac sanctum est, ex amore proximi ipsum velle liberare, proximo timere dolores corporales, & velle proximum ab illis doloribus præservare, quidni etiam bonum, honestum ac sanctum dixerim, ex amore proprio seipsum velle liberare, sibi ipsi timere, & seipsum velle præservare à gravissimis doloribus corporalibus, quales sunt dolores gehennæ? *Diliges proximum tuum sicut teipsum*, ait Veritas Christus Matth. 22. v. 39.

Quomodo autem potero effugere dolores inferni, nisi abstineam non tantum à peccato externo, sed etiam ab interna voluntate peccandi? Non est possibile, nec ullo modo potest, cùm fixum & immobile sit decretum divinum, quo voluit non tantum peccatum externum, sed etiam meram internam voluntatem punire penâ æternâ, aut temporali pro qualitate delicti. Qui ergo timet gehennam, & ex illo timore abstinet ab opere tantum exteriori, planè convincitur non timere effraciter, cùm sciat se propter puram putam internam voluntatem peccandi in æternum puniendum.

Et quamvis ille timor inefficax bonus sit, in quantum causat abstinentiam à peccato exteriori, & impedit consuetudinem externam peccandi &c. neutiquam tamen ex omni parte beatus, cùm non liberet, aut præservet à malo, quod sic operans timet. Neque proximè disponit ad justificationem, etiam in Sacramento, ut nimis clarum est, quàm ut indigeat aliqua probatione.

Atque de hoc timore inefficaci passim loquitur D. Augustinus tamquam de frequentiori, & magis peccatoribus usitato. Audiamus ipsum de verb. Apost. Ser. 18. ubi verbis suprà recitatis extemplo subjungit: *Sed interrogo te, si non te videret Deus, quando facis, nec quisquam te convinceret in iudicio illius, faceres adulterium? Tu te vide. Non enim potes ad verba omnia mea respondere: inspicere teipsum. Faceres? Si faceres, ergo penam times, charitatem nondum habes (aliàs, castitatem nondum amas) serviliter times, formido est mali, nondum delectatio boni, sed time, etiam ut ista formido custodiat te, ut perducatur ad dilectionem. Timor enim iste, quo gehennam times, & ideo mala non facis, continet te, & sic volentes peccare animo interiore, non sunt: est quidam cussos timor, quasi pedagogus legis, litera est immanis, nondum gratia iuvans. Custodiat tamen timor iste, dum non facis timendo, & venit charitas, intrat in cor tuum, & quantum illa imitat, tantum timor exit. Timor enim id agebat, ne faceres, charitas hoc agit, ut nolis facere, etiamsi impunè posui admittere.*

Non

Non gravetur Lector, si pergo in recitandis verbis D. Augustini, neque enim existimo arguentiora inveniri in toto Augustino pro sententia Adversariorum. Sic ergo prosequitur S. Doctor: Dixi quod timeatis, dixi quod appetatis. Seclimini charitatem, intrat charitas, admittite illam, timendo peccare, admittite amorem vero peccatum, admittite timorem bone viventem. Illa, ut dicere ceperam, intrante, incipit timor exire. Quando plus illa intraverit, tanto timor minor erit. Cum illa tota intraverit, nullus timor erit, quia perfecta charitas foras mittit timorem. Intrat perfecta charitas, pellit timorem, non autem intrat & ipsa concomitata. Habet secum suum timorem, quem introducit ipsa, sed illum castum permanentem in saeculum saeculi.

Servilis timor est, quo times cum diabolo ardere, timor castus est, quo times Deo displicere. Considerare Charissimi & ipsos humanos interrogate affectus. Timet servus offendere Dominum suum, ne iubeat eum verberari, iubeat in compedes mitti, iubeat carcere includi, iubeat eum pistino conteri. Hac timens servus non peccat (peccato externo) sed quando sensit absentes oculos domini sui, nec habent testem a quo possit convinci, facit. Quare facit? Quia penam timebat, non iustitiam diligebat. Vir autem bonus, vir iustus, homo liber (nam solus iustus liber. Omnis enim qui facit peccatum, servus est peccati) delectatur ipsa iustitia, & si post sine teste peccare, & testem reformidat & Deum; & si post audire Deum dicentem sibi: Video te cum peccas, non te damnabo, sed displices mihi, ille nolens displicere oculis patris, non formidolosi iudicii, timet, non ne damnatur, non ne puniatur, non ne crucietur, sed ne offendant gaudium patrum suum, ne displiceat oculis amantibus. Haecenus Sanctissimus Praesul & Eximus Ecclesiae Doctor.

Omitto alia sexcenta loca, quibus docet timorem peccati non excludere internam voluntatem peccandi, sed tantum prohibere ab opere exteriori. Vide aliqua Conclus. 1. in fine.

Sed numquid ideo repugnat Augustinus nostrae doctrinae? Non puto. Quid ergo? Dico, D. Augustinum intelligendum esse de timore inefficaci, qualis saepe sapientius in hominibus reperitur, dum actualiter ita sunt affecti, ut si possent impune, vellent peccare.

Interim fieri posse cum Dei gratia, quod timor gehennae, in quantum gehenna privat hominem aeterna Dei visione & fruitione, excludat omnem profusam voluntatem peccandi, etiam merè internam, nusquam gentium negavit D. Augustinus; immo satis aperte significavit Tract. 9. in Epist. Joan. ibi.

Sunt homines qui propterea timeant Deum, ne mittantur in gehennam, ne forte ardeant cum diabolo in igne aeterno. Ipse est timor ille, qui introducit charitatem, sed sic venit ut exeat: si enim adhuc propter penam (praecise quā molestia est corporis) times Deum, nondum amas, quem sic times, non bona

(supernaturalia) desideras, sed mala (corporalia) caves, sed ex eo quod mala caves, corrigis te, & incipis bona desiderare.

Cum bona desiderare ceperis, erit in te timor castus. Quis timor castus? Ne amittas ipsa bona. Intendite; aliud est timere Deum, ne mittat te in gehennam cum diabolo; aliud est timere Deum, ne recedat a te. Ille timor quo times, ne in ignem aeternum mittaris cum diabolo, nondum est castus: non enim venit ex amore Dei, sed ex timore poenae. Cum autem times Deum, ne deserat te praesentia eius, amplectens eum, ipso frui desideras.

Non potest melius explanari, quid inter sit inter duos illos timores, unum, quem foras mittit charitas, alterum castum, qui permanet in saeculum saeculi, nisi ponas duas mulieres maritatas, quarum unam ita constituas volentem facere adulterium, delectari nequitia, sed timere ne damnetur a marito. Timet maritum, sed quia adhuc amat nequitiam, ideo timet maritum, huic non grata, sed onerosa est mariti praesentia: & si forte vivit nequiter, timet maritum ne veniat. Tales sunt, qui timeant ne veniat dies iudicii. Fac alteram amare virum, debere illi castos amplexus, & nullā se adulterii immanitatem maculare, optat praesentiam viri.

Aliam similem subscribo auctoritatem ex Enarrat. in Psalm. 127. ibi: Castus ergo timor fratres mei hoc habet, quia venit de amore. Ille autem timor nondum castus, praesentiam domini & poenas timet, timore facit quicquid boni facit, non timore amittendi bonum illud, sed timore patiendi illud malum. Non timet ne perdat amplexus pulcherrimi sponsi, sed timet ne mittatur in gehennam. Bonus est & iste timor, utilis est, non quidem permanebit in saeculum saeculi, sed nondum est iste castus permanens in saeculum saeculi. In quo est castus?

Iam iterum aliquid interrogo, quod vosmet ipsos interrogetis. Si Deus veniens voce propria loqueretur vobis, quamquam non taceat loqui per literas suas, & diceret homini, Peccare vis, pecca: fac quicquid te delectat; quicquid amaveris in terra, tuum fiat: cui fueris iratus, intereat; quem rapere volueris, rapiatur: quem cadere, cadatur; quem damnare, damnetur; quem possidere, possideas. Nemo tibi resistat, nemo tibi dicat, quid facis: nemo, noli facere quod velis: nemo, quare fecisti: abundant tibi omnia ista terrena quae concupisti, & vive in illis non usque ad tempus, sed semper, faciem tantum meam nunquam videbis. Fratres mei unde ingemistis, nisi quia iam natus est timor castus permanens in saeculum saeculi? Quare percussum est cor vestrum si diceret Deus, faciem meam nunquam videbis? Ecce omni ista terrena felicitate, omnibus rebus abundabis, circumfluat te bona temporalia, non illa amittis, non illa deseris, quid vis amplius? Fletet quidem, gemeret timor castus, & diceret: Immo tollantur omnia, & faciem tuam videam. Haecenus S. August.

vere, Obje, n, & or, ur
n est, roxi, pro- didni erim, sibi- gra- lunt sic 22.
lores 68. Non potest effugere de lores infir- ni, qui nec tim abili- nec i recto to extera
ccato
e pec- o po- retum
olum- li pro- nam, ntum
e effi- utam
num
is sit, o ex- rnam
parte malo, e dif- ento, liqua
n lo- uen- amus
erbis
inter- , me
adul- a om- : Si
ha- er ti- , sed
ducit
times,
entem
cussos
non- dum
an cor
exit, ut
Non

73. Alia iudaica ritas sancti Augustini.

74. Conclufio.

Iraque dum ex defiderio beatitudinis, per conſequens ex timore amittendi beatitudinem; excludimus omnem voluntatem peccandi, cum propoſito ſervandi totam legem Dei, timemus Deum amore caſto, qui permanet in ſæculum ſæculi, id eſt, amamus Deum, non quidem amore amicitia præciſe propter bonitatem Dei in ſe, ſed magis amore concupiſcentia, quatenus eſt bonum noſtrum.

S. Auguſt.

Cum timetur poena (inquit S. Aug. Ser. 214. de temp.) quam Deus minatur, diſcitur amari præmiam, quod pollicetur, ac ſic per amorem poene bona vita retinetur. Per bonam vitam bona conſcientia comparatur, ut per bonam conſcientiam nulla poena timeatur. Et ibidem in fine: Ille timor quem foras mittit charitas, propterea pungit animam, ne amittatur aliquid quod in creatura diligitur, vel ipſa ſalus, vel requies corporalis, aut aliquid tale poſt mortem. Propterea enim timeatur & apud inferos poena & dolores ac tormenta gehennarum; cum verò caret anima, ne Deus deſertus, illam deſerat, timor eſt caſtus permanens in ſæculum ſæculi.

75. Amor retributionis etiam eſt amor concupiſcentia.

Conſonat quod habet Auctor lib. de vera & falſa Penitentia c. 17. Quem ſerò penitet, oportet non ſolum timere Deum iudicem, ſed & uſum diligere. Non timeatur pro poena, ſed ametur pro gloria, id eſt, propter retributionem æternæ beatitudinis, qui amor, ſecundum Theologos communiter, eſt amor concupiſcentia, & timor peccati ſubſequens vocatur timor ſervilis (vel, ut aliquibus placet, initialis) quoniam fugit culpam propter ſpem retributionis, adæque proprii commodi, ſicut ſervus ſeu famulus obſequitur Domino, non tam in gratiam ejus, quam ut recipiat promiſſam mercedem.

Poteſt deſertari culpa, etiam ſi non privaret æternâ beatitudine.

Quia tamen culpa deſertari poteſt, quando admiſſa eſt, & per conſequens caveri admittenda, eſt non privaret beatitudine, præciſe quia diſplicet ſummæ bonitati divina, ſeu Deo quatenus eſt bonus in ſe, hinc alius exſurgit dolor & timor, videlicet filialis, ita appellatus, quia procedit non ex ſpe retributionis, ſed ex amore filiali hominis erga Deum; ideo enim filius obedit patri, non quia ſperat ab illo retributionem, ſed præciſe quia ſcit inobedientiam patri diſplicere, abſque reſpectu aliquo ad proprium commodum. Ita communiter Theologi.

76. Quid Auguſtino aliquando intelligat per timorem ſervilem & filialem?

Quamquam D. Auguſtinus aliter aliquando videatur uſurpaſſe illos terminos, & vocaſſe illum timorem ſervilem, qui ita cohibet voluntatem ab actu exteriori peccati, ut tamen interiùs velit peccare, ſi poena abeſſet, id eſt, ut nihilominus nequitia deleſcatur. Illum autem timorem filialem appellavit, qui excludit omnem voluntatem peccandi, tam internam, quam externam, id eſt, omne peccatum cordis, oris, & operis, ſive proce-

dat ex amore bonitatis divina in ſe, id eſt, amore amicitia, ſive ex ſpe retributionis, id eſt, amore concupiſcentia; & utrumque amorem vocat charitatem, quia utroque diligitur Deus, quamvis aliter & aliter, magis & minus perfectè.

Si dixeris; ſpes retributionis non manet in ſæculum ſæculi: ergo nec timor procedens ex ſpe retributionis: ergo hic non eſt caſtus timor, de quo loquitur Divus Auguſtinus.

Reſpondeo ex eodem S. Doctore lib. 14. de Civit. cap. 9. Timor ille caſtus permanens in ſæculum ſæculi, ſi erit & in futuro ſæculo: non quo alio modo poteſt intelligi permanere in ſæculum ſæculi? Non eſt timor exterritus à malo, quod accidere poteſt, ſed tenens in bono, quod amitti non poteſt. Vbi enim boni adepti amor immutabilis eſt, profectò ſi dici poteſt, mali cavendi timor ſecurus eſt. Timoris quippe caſti nomine ea voluntas ſignificata eſt, quâ nos neceſſe erit nolle peccare, & non ſollicitudine infirmitatis, ne forte peccemus, ſed tranquillitate charitatis cavere peccatum.

Aut ſi nullus omnino generis timor eſſe poterit in illa certiffima ſecuritate perpetuorum felicium, gaudiorum: ſic dictum eſt: Timor Domini caſtus permanens in ſæculum ſæculi: quem admodum dictum eſt: Patientia pauperum non peribit in æternum. Neque enim æterna erit ipſa patientia, qua neceſſaria non eſt, niſi ubi toleranda ſunt mala: ſed æternum erit quo per patientiam pervenitur. Ita fortaiſſe timor caſtus in ſæculum ſæculi dictus eſt permanere, quia id permanebit, quo timor ipſe perducit. Et quid illud? Ipſa beatitudo, ad quam perducit ſpes retributionis, & timor procedens ex illa ſpe.

Cæteroquin, ut ait Joannes Apoſtolus Epift. 1. cap. 4. v. 18. Timor non eſt in charitate, ſed perfectâ charitas (qualis indubiè erit in futuro ſæculo) foras mittit timorem, quoniam timor poenam habet; qui autem timet, non eſt perfectus in charitate.

Quæris à me, de quo timore loquitur Apoſtolus? Reſpondent communiter Expoſitores, de timore ſervili, qui licet bonus ſit & utilis, equidem imperfectus. Porro Vega de Juſtifi. lib. 6. c. 25. libentiùs dicit, Joannis verba eſſe intelligenda de timore mundano, hoc eſt, de timore quo timeamus laborioſa & gravia, quæ pro Chriſto oportet contemnere.

Hic eſt timor, inquit, qui in charitate non eſt, ſed ab ea procul abjicitur. Hic eſt timor, qui poenam habet, & non ſolum anxietate plenus eſt, ſed & à Deo ſeverè punicitur. Hunc decebat Joannem à cordibus fidelium expellere fatagere; quippe qui charitatem exhortabatur, quæ omnia dura & inmania propter Chriſtum levia facit.

De hoc

De hoc timore exposuit hæc verba Joannis Terullianus cap. 9. libri de fuga in persecutione. Et pro illis verbis, Quoniam timor pœnam habet, ita legit: Quia timor supplicamentum habet, atque ignem flagri. Et subdit: Qui autem timet, non est perfectus, in dilectione Dei scilicet. Porro quis fugiet persecutionem, nisi qui timebit? Qui timebit, nisi qui non amavit? Hæc ille.

Ambrosius etiam Epist. 44. in fine huic timori verba Joannis sic aptat: Ideo maior charitas, quia fidem spemq; complectitur. Hanc charitatem habens nihil timet, quia charitas timorem excludit foras. Et ideo ablegato & exuto timore omnia sufficit, omnia sustinet. Qui ergo per charitatem omnia sustinet, non potest timere Martyrium.

Et ipse Augustinus tract. 92. in Joan. super illa verba: Et vos testimonium perhibebitis, de hoc timore mundano exponit hæc verba: Timor non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem. Perplacet subscribere ejus verba: Ille (Spiritus sanctus) testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis; dabit enim vobis fiduciam testimonium perhibendi charitas Dei, diffusa in cordibus vestris per Spiritum sanctum, qui datur vobis. Quæ utique Petro adhuc desuit, quando mulieris ancilla interrogata perterritus, non parat verum testimonium perhibere, sed contra suam sollicitationem timore magno compulsus est negare: timor autem iste non est in charitate, sed perfecta charitas foras mittit timorem.

Et quid timebat Petrus? nonne gehennam? Liqueat profecto quod non, nam si illam timeisset, non negasset Christum, sciens negationi illi à Deo constitutam pœnam gehennæ. Quid ergo timuit? Pœnas corporales hujus sæculi, quas, negando Christum, sperabat evadere.

Et hunc timorem vocat servilem ibi S. Augustinus, illico subjiciens: Demque ante passionem Domini servilis timor eius interrogatus est à famula servitutus; post resurrectionem vero Domini, libertatis eius amor ab ipso inchoe libertatis; & ideo ibi turbabatur, hic tranquillabatur, ibi quem dilexerat, negabat, hic quem negaverat, diligebat.

Atque hic timor vitiosus est, non ita ex objecto suo; nam fugere mortem corporalem per se non est malum, ut patet in iplo Christo, qui, cum Judei vellent eum lapidare, abscondit se Joan. 8. v. 59. Tulerunt ergo lapides ut lacerent in eum, Jesus autem abscondit se & exivit de templo; non, inquam, ex objecto suo, sed ex effectu & medio inordinato, quod assumitur ad mortem, aut alias miseras temporales evitandum. Hinc negans fidem tempore persecutionis, solius infidelitatis reus est.

Sed numquid etiam vitiosus est timor, quo aliquis facit præceptum, v. g. quo abstinet à fornicatione, furto &c. ne incurrat infamiam, interim in animo suo complacens sibi in istis peccatis, & paratus ista facere si abesset pœna? Augustinus dicit (inquit Vega supra) & inter

regulas juris recipitur, Qui timore facit præceptum, aliter, quam debet, facit.

Et post pauca subjungit: Multi sanè Catholici Doctores tradiderunt, tunc quidem vitiosum esse timorem servilem: sed ego eorum sententiæ subscribere non possum. Nam ex objecto bonus est, ut diximus. Et nulla apparet circumstantia ex qua vitietur. Non enim hujus male voluntatis causa est, sed facit potius, ut tandem impleatur præceptum. Et impletio ipsa tunc potest esse non mala, quia non vitiat neque à timore, neque ab affectu non implendi aliàs præceptum.

Non ergo qui timore implet præceptum, aliter quàm debet facit; neque in timore gehennæ, neque in ipsa impletione præcepti, sed in eo dumtaxat affectu, quo nollet aliàs implere. Et hic dumtaxat culpandus, & ad eum referenda sunt, quæ Doctores dicunt, cum referentur in sic affectis & serviliter aimentibus, libertatem spiritus non esse.

Unde & D. Gregorius 3. part. Past. Admo. 14. cum dixisset: Ignorat mens gratiam libertatis, quam ligat servitus timoris: ut explicaret qui sint eâ servitute compediti, & propter quem affectum libertate spiritus careant, iudicavit: Qui propterea bonum facit, quia tormentorum mala metuit, vult non esse quod metuat, ut audacter illicita committat. Vnde luce clarus constat, quod coram Deo innocentia amittitur, ante cuius oculos desiderio peccatur. Hæc Gregorius.

Et summo quidem jure hos solos ligatos servitute timoris asseruit. Nam qui etiam cessantibus pœnis, ab illicitis se contineret, non omnino servit pœnis. Hucusque Vega, continuo subjiciens aliam responsionem ad regulam juris, sub hac forma verborum.

Possimus etiam dicere, aliter facere quàm debet, quicumque timore implet præceptum: quia licet non peccet, neque in timore, neque in executione præcepti, neque in aliquo alio affectu (puta quia non adest animus peccandi, si abesset pœna) tamen non implet sic ut deberet (id est ut congrueret) ex amore siquidem & non ex timore, debemus omnes (id est congruit omnes) præcepta nobis imposita perficere. Bona pro semetipsis amanda sunt (ait Gregorius) & non pœnis compellentibus exequenda.

Neque verbum debet semper requirit præceptum. Debemus enim verò semper laudare Deum, & omnia quæ facimus, in ipsius gloriam referre; neque tamen ad hæc ita sumus strictè obligati, ut omnis horum ejusmodi intermissio nobis imputetur in peccatum. Et bonos filios solemus dicere, multa debere sponte sua in obsequium suorum parentum facere. Hæc ille.

Et post pauca respondens objectioni Adversariorum, inquit: Aliud est, quod ad perfectionem actuum nostrorum necessarium est, &

rius sibi complacens; Sententia Vega. non esse malum.

83. Confirmatur auctoritate D. Grego.

84. Quomodo aliter faciat, quàm debet, qui implet timore præceptum.

Ly debet nō semper imitari potest præceptum.

85. Respondetur objectioni Adversariorum.

ut illi sint laudabiles, aliud, quod ad eorum bonitatem sufficit. Fortis non est, neque perfectus, addo etiam, neque dignus laude, qui metu dumtaxat peccatorum pericula subit, aut praecepta implet. Veruntamen sicut ex omnium consensu bonum est, quae necessaria sunt vitae tuendae, operari, ut comedere & bibere, cum opus est; ita bonum est mortem, aegritudinem, & incommoda alia naturalia fugere, horrere, timere, & pro virili devitare.

Et quae facimus, ut ea mala devitemus, bona sunt, & finem habent bonum, quantum satis est ad bonitatem moralem. Neque ratio in Deum ad bonitatem moralem requisita est, sed sufficit virtualis. Eamque habent omnia opera, quibus aut prosequimur bona, aut fugimus mala nobis proportionata. Hoculque Vega, cujus sententiae libens subscribo.

86. Sed quorsum haec omnia? Ut ostensâ bonitate timoris gehennae, & bonitate actus supernaturalis spei, inde concludamus, hunc planè sufficere ad excludendam omnem omnino voluntatem tam internam, quam externam peccandi, illamque doctrinam minimè repugnare D. Augustino, aut Concilio Tridentino; quin immo contrariam alicui videri posse ab Ecclesia Catholica damnatam & proscriptam.

Quid enim aliud est, secundum Lutherum, Contritionem, quae concipitur ex amissione aeternae beatitudinis, facere hominem hypocritam, quam talem Contritionem non excludere internam voluntatem peccandi? Quid namque aliud est hypocritis, secundum Lutherum, quam simulatio virtutis? Et nonne virtutem simulat, qui exterius abstinere à peccatis, & exterius confitetur sua peccata Sacerdoti, cum interna eorumdem complacentia?

87. Audiamus Lutherum, ipse de se testimonium perhibeat. Ita loquitur in disp. ante Sermonem de Penit. Thesi 67. & 68. Hypocritarum insinua est, opere & foris non occidere, machari &c. Gratia Dei est nec concupiscere. Et in Resolutionibus super Lipsiae disputatis: Cum ergo peccator ante gratiam iustus peccata discenter, necessario legis Dei sit memor, necesse est ut concupiscentias refricet, & legem odiat, quam sola gratia diligere facit. Ita fit ut hypocrita fiat. Item adversus articulum 6. à Leone X. damnatum: Quod ex corde non fit, iam hypocritis est, ut dicit Christus Matth. 15. Cor eorum longè est à me. At Contritio per peccatorum collectionem parata, sine amore Dei & iustitia, hoc est sine corde conterit, quare necessario sequitur facere hypocritam, quia nec volenter nec amanter conteretur in corde suo. Ego enim hypocritam aliter desinere non possum, quam eum, qui id, quod facit, non ex animo & sincero corde facit. Denique in Sermone 2. de Penit. sic scribit: Contritio (sic enim caput vocari vera Penitentia interior) duplici viâ paratur. Primò per discussionem, collectionem, detestationem

peccatorum, quâ quis, ut dicunt, recogitat annos suos in amaritudine animae suae, ponendo peccatorum gravitatem, damnum, facilitatem, multitudinem: deinde amissionem aeternae beatitudinis, ac aeternae damnationis acquisitionem, & alia quae possunt dolorem & tristitiam excitare spe satisfaciendi per bona opera. Haec autem tristitia facit hypocritam, immo magis peccatorem, quia solum timore praecipi & dolore damni id facit; & tales omnes indignè absolvuntur & communicantur. Et si libet debent (remoto praecipto, & minus peccatorum) confiteri: cerè dicerent sibi non displicere vitam praesentem, quam sic coguntur displicere confiteri: immo quò magis timore penae, & dolore damni sic conteruntur, eò magis peccant & assentuntur suis peccatis, quae coguntur, non autem volunt odisse, & haec est illa Contritio, quam ipsi vocant extra charitatem non meritoriam, alii vocant attritionem proximè disponentem ad Contritionem, sic enim ipsi opinantur, quam opinionem errorem ego iudico. Haec Lutherus de primo Contritionis modo.

Alium verò Contritionis modum ita describit: Secundò paratur (Contritio) per intuitum & contemplationem speciosissime iustitiae, quâ quis in pulchritudine & specie iustitiae meditatus, in eam ardescit & rapitur, inopitque cum Salemone fieri amator sapientiae, cuius pulchritudinem viderat, haec facit vere penitentem, quia amore iustitiae id facit, & hi sunt digni absolute.

Hic ego interrogo, Ecclesia Catholica proscrit hanc doctrinam Lutheri, an non? Proscrit, inquis, dummodo Contritio, quae primâ viâ paratur, adiunctum habeat propositum melioris vitae; cujus expressè meminit Concilium Tridentinum, tamen Lutherus nullam faciat illius mentionem.

Acutè! Sed rursus quæro à te, Lutherus docuit, cum sola Attritione componi posse propositum melioris vitae? Liqueat profectò quòd non; alioquin, quomodo tristitia illa faceret hypocritam? Nam hypocritis secundum Lutherum, ut vidimus, non est aliud, quam simulatio virtutis; jam autem si adit verum propositum internum melioris vitae cum exteriori observantia mandatorum, non est simulatio virtutis, sed verissima virtus.

In quo ergo erravit Lutherus? Existimo planè in eo, quòd negaverit, cum illa Attritione posse stare voluntarium ac liberum propositum melioris vitae. Credam autem ego D. Augustinum, cujus doctrinam Romana sequitur ac servat Ecclesia, hoc ipsum negasse? Credat qui volet, ego meam fidem, fidei huius commentum nunquam obstringam.

Quòd si quispiam pergat contendere & mordicus velit sustinere, illam Attritionem cum tali proposito esse actum charitatis, non ego pugnaciter, dummodo admittat non esse illam charitatem, de qua loquitur Tridentinum, quando docet Contritionem charitate perfectam reconciliare hominem Deo

86. Aftus supernaturalis spei sufficit ad excludendam omnem omnino voluntatem peccandi.

87. Proponitur error Lutheri.

90. Sententia Vega.

10. 14.

88. de quibus an dicitur res et ex ecclesia catholica.

11. Hic est iustus de intellectu dei dicitur.

12. 14.

89. An Attritio sit dilectio dei super omnia.

92. Dicitur enim iustus res.

Deo antequam Sacramentum actu suscipiatur.

Interim tamen fateor ignorantiam meam, id est, me non satis intelligere, quomodo illa Attritio, supposito quod sit verus actus amoris amicitiae, sive dilectionis Dei propter se, quomodo, inquam, non sit dilectio Dei propter se super omnia, & per consequens justificativa extra Sacramentum, nisi recurreris ad intentionem graduaalem, quam nemo hactenus solidè determinavit, quanta debeat esse, ut Contritio justificet extra Sacramentum, de quo plura diximus sect. præced. concl. 8.

Andreas Vega suprâ cap. 30 postquam docuisset, dilectionem Dei necessariam esse ad nostram justificationem, affirmat illam dilectionem sufficere, quæ satis est, ut de lethalibus ejus offensis doleamus, & mandata ipsius proponamus. Et ne, inquit, sine auctoritate re in tanta loquamur, possumus hoc colligere ex verbis Christi (Joannis 14. v. 23.) Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus &c.

Hæc verba palam indicant, illam dilectionem Christi satis esse, ut diligamur à Patre cælesti, & in ipsius gratia simus, quæ satis est, ut sermonem illius servemus. Et quidem talis omnino est dilectio Dei super omnia, quia qui virtute est dilectio Dei super omnia; quia qui omnia ipsius mandata servare proponit, nimirum Deum super omnia, & illum omnibus antefert. Hæc ille; cum tamen titulus capituli sit: *Justificari possunt homines absque dilectione Dei super omnia, non tamen absque dilectione Dei.*

Iuvabit etiam audire Janfenium suprâ c. 7. ubi sic discurret: De imperfecto charitatis seu dilectionis actu, qui non sufficiat, ut justificetur homo (scilicet extra Sacramentum,) quia nondum super omnia diligitur Deus, loquitur August. diversis in locis, ut lib 8. de Trinit. loquens de dilectione sempiternæ veritatis, quæ est ipsa justitia Dei, & exemplar humanæ, ac forma justitiæ. *Vnde subaretur illi forma, nisi amando? Cur ergo alium diligimus, quem credimus iustum, & non diligimus ipsam formam, ubi videmus quid sit iustus animus, ut & nos iusti esse possumus. An verò, nisi & istam diligeremus, nullo modo eum diligeremus, quem diligimus ex ista? Sed dum iusti non sumus, minus eam diligimus, quam ut iusti esse valeamus. Ecce dilectionem justitiæ seu veritatis istius exemplaris, quam sexcenties in scriptis suis prædicat, sed minorem quàm ut iusti esse valeamus. Nempe quia est quedam dilectio justitiæ, quasi simplex ejus complacentia, quæ non eouique increverit, ut adversantia isti bonæ voluntati valeat superare. Hucusque Janfenius.*

Et post pauca eadem repetit dicens: Est amor justitiæ imperfectus, quo non fit statim iustus homo, sed instar infantis in utero concipitur, ut tandem crescente paulatim super

omnia justitiæ dilectione nascatur.... Si justitiæ dilectio tam remissa fuerit, ut carnalem suam consuetudinem homo superare non possit, perspicuum est, justitiæ dilectionem tam imperfectam esse, ut non super omnia diligitur.... Et in Serm. 17. (de verbis Apostoli.) ubi de illa vera & charitativa justitiæ dilectione tantopere laudata loquitur (Augustinus) *Amanda est iustitia, & in hac iustitia amanda, gradus sunt proficientium. Primus est, ut amor iustitiæ non præponatur omnia quæ delectant. Ecce justitiæ dilectionem perfectam, quæ justificat, quæ super omnia delectantia justitiæ diligitur. Hæc & alia similia Janfenius.*

Ex quibus, inquit, perspicuum est, esse quamdam imperfectam legis & justitiæ, & veritatis, hoc est, Dei dilectionem, seu, ut Augustinus loquitur, parvam & imperfectam charitatem, quæ non pertingat eò, ut omnia delectantia vincente justitiæ delectantia superentur, quæque minus justitiæ diligimus, quàm ut iusti esse valeamus. Et ista est, ex qua virtutes istæ theologice nascuntur fides & spes, antequam perfectâ illâ charitate, quæ super omnia Deum diligit, superveniente formetur. Hactenus Janfenius.

Quem si interrogavero; Attritio, quam docet Tridentinum sufficere ad justificationem in Sacramento, est perfecta dilectio, quæ iusti esse valeamus? quid putatis responsum? Nonne affirmando contradiceret Tridentino, quod docet, Contritionem charitate perfectam justificare, priusquam Sacramentum actu suscipiatur, secus illam Attritionem?

Et verò, quomodo non est perfecta dilectio, eum debeat excludere voluntatem peccandi? Quid enim aliud est, amor iustitiæ non præponere omnia, quæ delectant, quàm ita amare justitiæ, ut pro nullo commodo vel incommodo mundi velit peccare mortaliter? Nonne tale propositum requiritur cum Attritione, ut sit sufficiens dispositio in Sacramento ad justificationem? Si ergo Attritio est verus actus amoris amicitiae seu dilectionis Dei propter se, quomodo non est Contritio charitate perfecta? Hæc non perfunctorie & subsultim, sed arrento, & non præoccupato animo volvet & revolve benigne Lector, ut clarè possis videre, quæ fuerit mens D. Augustini in hac controversia. Sequens Conclusio erit de mente Doctoris Subtilis Scoti, & Doctoris Seraphici D. Bonaventuræ, quos nuper Quidam minus verè adduxit, contra sufficientiam Attritionis, Dico itaque:

C O N -

s. Aug.

93. Quæritur quo modo Attritio non sit perfecta dilectio.

94. Quæritur an Attritio sufficiat ad justificationem in Sacramento.

annos
lo pec
mili.
amis,
lia qua
facien
ypocri
timore
omnes
liberè
arum)
impra
i: im
um sic
ur suis
se, &
extra
tionem
um ips
Hæc

ta de
intui
e, quâ
tus, in
olomone
viderat,
a id fa

holica
88.
& quare
an dante
us obli
clesia ce
tholica.

cherus
posse
fectò
istitia
ecun
liud,
adfit
s vite
non
is.
stimo
Attri
pro
ego
mana
galle?
ei hu

re &
onem
non
non
quitur
onem
inem
Deo